Gemeente Staphorst
30 SEP. 2021
Zaaknr:
Regnr: | Pm | ja nee | Ovb | ja nee
B | S
BM
OB
SL
Griffie | Raad | IS

Adviesraad Sociaal Domein Staphorst

Gemeente Staphorst
T.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 2
7950 AA Staphorst

Datum: 30 september 2021
Uw kenmerk: -
Kenmerk: 202104003
Telefoon: 06 25 06 19 29
E-mail: adviesraadsociaaldomein@staphorst.nl

Betreft: gevraagd advies beleidsplan Thuis in Staphorst

Geachte College,

Naar aanleiding van uw adviesaanvraag d.d. 17 augustus 2021 ter zake de invoering van de nieuwe inburgeringswet per 1 januari 2022 kunnen wij u als volgt informeren:

De hoofdstukken 1 t/m 4, zijnde samenvattingen van de huidige situatie en een uiteenzetting van de bedoelingen van de nieuwe wet, lenen zich niet voor aanvullend advies. Bij de voor de gemeente aanwezige ruimte om eigen invulling te geven in het uitvoerende vlak komen wij tot de volgende adviezen/vragen:

HOOFDSTUK 5

5.1 Wij zien geen toegevoegde waarde in de formulering van subdoelstellingen. De doelstelling van de wetgever - het snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse samenleving – is op zich duidelijk. De laatste zin van deze paragraaf is ons niet duidelijk: wat bedoelt u met het inzetten op preventie? Wat wilt u voorkomen?

5.2 Uitgangspunt 2: "het resultaat dat we willen bereiken" adviseren wij te wijzigen in: "het resultaat dat de statushouder kan en wil bereiken".

Integraliteit

Op meerdere plaatsten in uw beleidsnota wordt verwezen naar "samenleving" waarbij evenwel (zoals ook in dit onderdeel) "verantwoordelijkheid" wordt toegewezen aan "gemeente" en "inburgeraar". Vanuit de geformuleerde missie (onder 5.1) - **"daar helpen wij elkaar mee" –** vinden wij dat er in de beleidsnota weinig nadruk ligt op de rol van de Staphorster samenleving. Pas onder hoofdstuk 17 stelt u dat het van groot belang is dat er gecommuniceerd wordt met verenigings- en bedrijfsleven. Wij adviseren om de instituties op het gebied van vrijwilligerswerk en vereniging- en bedrijfsleven een meer prominente rol toe te dichten en daar beleid op te maken.

Snelle start/direct aan de slag

Vanaf het moment dat een statushouder wordt toegewezen aan de gemeente is ook de regie in handen van de gemeente. Wij adviseren dan ook om deze volledig op te pakken en niet alleen de brede intake zo snel mogelijk uit te voeren, maar daar aansluitend ook het PIP zo snel mogelijk op te stellen (NB zie ook het onderzoek naar leerbaarheid onder punt 6.9 hierna). Wij adviseren om bij de warme intake alle informatie te verzamelen die nodig is om het PIP op te stellen en dit te effectueren zodra de statushouder zich in de gemeente vestigt. Eventuele speciale omstandigheden die het wenselijk maken om speciale steun te verlenen is dan in kaart gebracht en kan worden voorbereid tijdens het wachten op geschikte huisvesting. Proactieve houding van de gemeente zal ook de motivering bij de statushouder (die toch ook al lang moet

wachten op huisvesting) positief beïnvloeden. Het COA rapporteert over de voortgang via het TVS en is daarmee door de gemeente te volgen. Zeker op het gebied van leerbaarheid is de voorinburgering bij het COA een prima graadmeter op het gebied van de competenties van de statushouder.

Duurzame aanpak vereist maatwerk
In uw nota stelt u dat er maar één keer gewisseld mag worden qua leerroute. In de wettekst lezen wij onder artikel 17.2 het volgende:

Wanneer het college van oordeel is dat er sprake is van onvoldoende voortgang of een grotere voortgang dan op grond van het persoonlijke plan inburgering en participatie, bedoeld in artikel 15, was te verwachten, kan het college op een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen termijn de door de inburgeringsplichtige te volgen leerroute opnieuw vaststellen.

Dit lijkt niet met elkaar te rijmen.

Dat de opstartfase van belang is moge duidelijk zijn. Ontbrekend in uw nota is het argument van demotiverende werking die bij een statushouder mag worden verwacht bij een onjuiste start van een leertraject. Wij adviseren dan ook om bij de warme intake en inventarisatie van de leermogelijkheden van een statushouder gebruik te maken van ervaringsdeskundigen op dit gebied bij Vluchtelingenwerk Nederland. Vanuit ervaringen op dit vlak bij uw Adviesraad kunnen wij u meedelen dat vooral het doorvragen op het gebied van gevolgde scholing soms verrassende (in negatieve zin) informatie oplevert. Soms wordt meerdere jaren Koranschool aangevoerd als gevolgd onderwijs, waar dit voor Nederlandse begrippen niet als onderwijs kan worden gekwalificeerd in de betekenis die wij daaraan geven.

HOOFDSTUK 6
6.1 Wij zijn het niet eens met uw stelling dat er pas over enkele jaren kan worden "bespiegeld" over de inschatting van het aantal benodigde voortgangsgesprekken. Het lijkt ons niet juist om in een casus na afloop te moeten constateren dat het mis is gelopen, terwijl wat extra gesprekken soelaas hadden kunnen bieden. Wij adviseren daarom om vooral niet te rigide om te gaan met dit gegeven. Een extra gesprekje kan soms meer opleveren dan vooraf bevroed, vinger aan de pols houden is cruciaal, vooral in het begin.

6.2 Wij gaan ervan uit, in verband met de privacy van de statushouder, dat gemeente de toegang tot het TVS beperkt houdt en die alleen verstrekt aan de verantwoordelijke ambtenaar of ambtenaren.

6.3 Wij zijn van mening dat uw opmerking: *"In het land van herkomst is de overheid niet altijd helpend"* aanmatigend overkomt. Ook in Nederland is de overheid niet altijd helpend.

Voor zover de agenda voor het eerste gesprek zoals door u opgenomen als leidraad zou worden gebruikt voor de volgorde van de af te handelen onderwerpen, zouden wij u willen adviseren om eerst te inventariseren hoe het met de persoon in kwestie ervoor staat. U noemt eerst de startpositie, dan de ontwikkelmogelijkheden en dan pas de sociale en gezondheidssituatie in uw opsomming. Wij mogen hier wel de wens uitspreken dat het welzijn van de betreffende persoon of personen toch voorop zal staan, van waar uit de rest dan volgt.

Het valt ons op dat u verder in uw opsomming van te bespreken zaken geen melding maakt van "rechten en plichten". Wij adviseren om hierin duidelijkheid te scheppen voor de statushouder.

Verder noemt u in uw opsomming dat u de statushouder wilt motiveren om de voorinburgering van het COA te volgen. Wij verwijzen graag naar het door ons hierboven al genoemde onder "direct aan de slag".

Ook gaan wij ervan uit dat wijzigingen in de persoonlijke situatie in de loop van het inburgeringstraject door u zullen worden meegewogen in de beoordeling van de voortgang en zo nodig het leertraject aan zult passen.

6.4 laatste zin: gaat de gemeentelijke consulent zelf de statushouder voorlichten over de voorwaarden voor de lening, de te betalen rente en de aflossing of behoort dit tot het takenpakket van de maatschappelijk begeleider?

6.5 Wij adviseren om van de ontvangst een protocol te maken, zodat er uniformiteit is en er geen verschil ontstaat tussen de verwelkoming van de statushouders. Er lijkt geen duidelijkheid over de locatie/het tijdstip: moment van vestiging of direct na de (brede?) intake?

6.6 Wij kunnen uit uw nota niet opmaken wat de werkzaamheden van de coördinator van Vluchtenwerk Oost Nederland inhouden en waarop de urenquote is gebaseerd. Kunnen wij daar nog een toelichting op krijgen?

Verder is niet duidelijk of de vrijwillige maatschappelijke begeleiders door Vluchtelingenwerk worden gevonden of dat deze vanuit SWS worden gevonden. Wij adviseren dit te structureren en als regievoerder ook hier proactief op te treden. Ook adviseren wij om frequent met de vrijwillige maatschappelijke begeleiders te evalueren of en hoeveel en op welke terreinen er gebruik gemaakt wordt van de coördinator. Dit ter evaluatie van het afgenomen VIP18 product van VWON.
Er zijn signalen (uit ons eigen onderzoek) dat er een tekort is aan vrijwilligers en dat de trend is dat dit tekort alleen nog maar dreigt toe te nemen. Deze signalen zijn ernstig te noemen. Zijn er plannen bij de gemeente, ook vanuit de regievoerderstaak gezien, om een wervingscampagne te starten?
Zo niet, dan adviseren wij dit op zo kort mogelijke termijn op te pakken.

In aanvulling hierop willen wij bovendien opmerken dat er serieuze klachten zijn over de wijze waarop in de huidige situatie wordt gewerkt. Een opsomming van zaken die door een inventarisatie door een lid van de adviesraad zijn bekend gemaakt:

- Geen stabiele bezetting bij gemeente en VWON.
- De vaste kracht bij VWON heeft structureel te weinig tijd.
- Er is geen back-up bij ziekte of afwezigheid anders.
- Er worden stagiaires ingezet op plaatsen waar dat mogelijk schuurt met wat mag en kan.
- Vrijwilligers ervaren vaak lacunes in de kennis van ambtenaren.
- Verplichte voortgangsgesprekken worden niet gedaan.
- Gebruik van tolken gaat vaak mis (niet beschikbaar als het moet)

Als speciaal onderdeel van de voorgestelde begeleiding van praktische zaken, zoals dat nu voorzien is als onderdeel van het takenpakket van de maatschappelijk begeleider, willen wij aandacht vragen voor de gecompliceerde structuur van ons zorgstelsel. Wij adviseren dan ook om zorg te dragen voor een gedegen kennis van dit gebied bij de maatschappelijke begeleider, dan wel hiervoor professionele begeleiding te organiseren.

6.7 Zoals ook al onder het kopje **Integraliteit** in hoofdstuk 5 aangestipt verbaast het ons dat er beperkt beroep lijkt te worden gedaan op de bevolking van de meest sociale gemeente van Nederland. Wij adviseren om veel meer in te zetten op actieve betrokkenheid ten behoeve van de inburgering door sportverengingen, natuurbeschermingsverenigingen, kerkelijke instanties, onderwijsinstellingen enzovoort.

6.9 In aansluiting op wat wij opmerkten onder het kopje **Snelle Start**, adviseren wij de leerbaarheidstoets te laten uitvoeren op het moment dat de statushouder aan de gemeente wordt toegewezen, zodat het resultaat kan worden meegenomen in het PIP en er een begin kan worden gemaakt met de vervolgstappen.

6.10 Wij begrijpen niet dat u enerzijds stelt dat het belangrijk is voor de inburgeringsplichtige dat deze begrijpt wat het PIP inhoudt en anderzijds geen vertaling aanbiedt. In het stadium van inburgering waarin de statushouder zich bevindt op het moment dat het PIP wordt opgesteld kan niet redelijkerwijs worden aangenomen dat een mondelinge toelichting volstaat. Bovendien gaat het om een beschikking waartegen een bezwaarprocedure mogelijk is. Er dient geborgd te worden dat de toegang tot het Nederlands rechtssysteem niet wordt geblokkeerd door een taalprobleem. Wij adviseren u ten stelligste om een vertaling aan te bieden.

Wij adviseren u ook om in het PIP op te nemen hoe er omgegaan wordt met bijzondere kosten die het gevolg zijn voor een specifieke situatie die voortvloeit uit het intensievere karakter van de nieuwe wet. Wij denken daarbij aan reiskosten voor het volgen van een taalcursus, aanschaf van technische hulpmiddelen zoals een laptop.

6.11/6.12/6.13/6.14
Wij stellen vast dat het uitvoeringsplan van het duale inburgeringstraject nog in een embryonaal stadium verkeert. Wij houden ons aanbevolen voor nadere informatie zodra deze beschikbaar is. Wij adviseren om zo mogelijk een plan B op te stellen voor wanneer het marktaanbod inderdaad stagneert. Zijn er binnen de lokale onderwijsinstellingen geen alternatieve mogelijkheden voor het taalgedeelte?

6.15 Met betrekking tot de workshops geeft u niet aan wie die gaat uitvoeren. Is dit ook iets waarvoor u marktpartijen gaat benaderen?

6.17 Wij adviseren u om zeer zorgvuldig om te gaan met het ontzorgen en vooral niet te vroeg in te zetten op zelfredzaamheid. Zijn er ook mogelijkheden om het gefaseerd te doen? Het komt voor dat mensen zeggen dingen te begrijpen (wensdenken) terwijl later in de praktijk blijkt dat dit niet het geval was.

Verder vinden wij het van belang op te merken dat er in veel gevallen sprake kan zijn van een feitelijk eenoudergezin, vanwege gedwongen afwezigheid van een van de partners, waardoor de statushouder mogelijk niet in aanmerking komt voor de zogenaamde ALO-kop. Wij gaan er van uit dat u de wettelijke mogelijkheden toepast om te voorkomen dat het inkomen in een dergelijk gezin onder het bestaansminimum raakt

Hetgeen u verder beschrijft in deze paragraaf met betrekking tot het opnemen in het PIP van schuldpreventie, het volgen van een programma gericht op financiële zelfredzaamheid en het voorkomen van schulden, pleit des te meer voor het aanbieden van een vertaling van het PIP.

HOOFDSTUK 11

11.1 Wij adviseren terughoudend te zijn met het opleggen van sancties als gevolg van "verwijtbaar" niet komen opdagen. Zeker in een opstartfase zijn veel statushouders onbekend met onze Nederlandse opvattingen over afspraken en "op tijd komen". Zoals onder 5.1 van uw nota aangegeven is het bij aanvang van belang de leefwereld van waaruit de statushouder komt, in ogenschouw te nemen.

HOOFDSTUK 16

16.5 Wij vragen ons af in hoeverre de gemeente zelf als werkgever actief is om werkervaringsplaatsen aan te bieden. Wij adviseren u verder om ook in de agrarische sector een oproep te doen om statushouders enkele dagdelen mee te laten lopen in hun bedrijf.

HOOFDSTUK 17

Zoals hiervoor al opgemerkt willen wij u adviseren om intensiever te communiceren met inwoners en verenigingen.

Tot slot willen wij als Adviesraad bij deze gelegenheid de wens uitspreken dat u als gemeente in de door te voeren wetswijzigingen aanleiding ziet om een gedegen organisatie in te richten die deze ontheemde mensen, die aan onze zorg zijn toevertrouwd, een nieuw thuis te bieden:

THUIS IN STAPHORST

Hoogachtend,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Staphorst

Gerrit Lammers
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Staphorst